

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00914

ZUN IBER ALTS

Rukhl Fishman

Permanent preservation of this book was made possible by

Michael & Eva Leavitt

in honor of

Lillian Mittelman

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

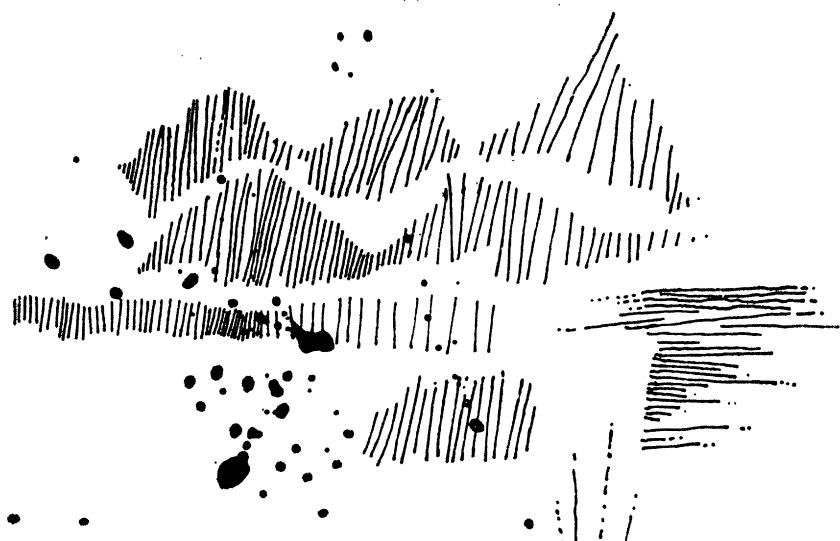
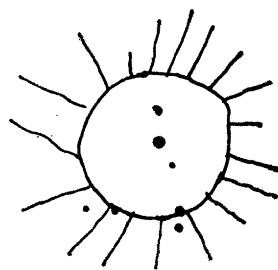

תְּמִימָה

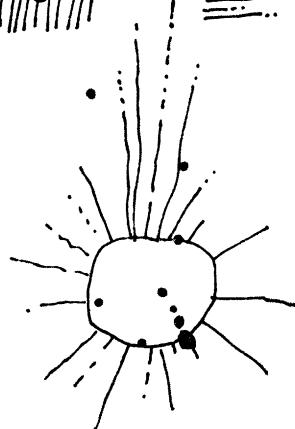
לְפָנֶיךָ

טַקְסִים יָמָם

טַקְסִים יָמָם

זונ איבער אלץ / רחל פישמאן / לידער /
געשריבן אין די יארן 1958—1960 / פאראלאג
ל. פרץ, ח"א / שער-בלאט — דני קאראווען

ביבליוגרפיה יהודית ישראל נומען 6

ZUN IBER ALTS / Rokhel Fishman /
Poems / Printed in Israel, 1962

Publishing House J. L. Peretz
31, Allenby Str., Tel-Aviv, Israel

נדפס בישראל
Printed in Israel 1962

דפוס "אורליין", ח"א, טל. 32062

פִּירְפִּיסִיק לֵיד מַיְינִינָס —
גַּעֲזֹונֶט צַלְסָטוֹ זִין!
קָוָם מִיט — מִיט מִיר
אוֹוִיף אַלְעַם זָנוּיק־גָּרְיִינָן טָאג!

جیسا گل دنیا کوں

ליידער צו מײַן געבודטסטעג

א

זאלסט זיך תמיד מיען
פּוֹלָע עֲמָעָרֶם צִיּוֹן
פּוֹנָעֶם בְּרוֹנוּם דִּינָעַ טָעָג.
אוֹן וַיְיָוְגֵג דָו זָלְסָט נִיט וּוּרָן,
אוֹן בְּאַטְשָׁ שְׂטוּמָפִיק אַיז דִּין קְלָעָרָן,
זָאַל דִּיר תָּמִיד לִיְבָעַר וּבַין —
צָו פָּאַרְשָׁפִילָן אַוְיפָּ אָן אַמְתָה
איְידָעָר אִין אַשְׁפִּיל — דָעָר וּגְ.
וַיְיָ אָן עַקְשָׁן,
שְׁפָאָר זִיךְ אַיְיָן,
גַּיְיָ נָאָר דִּין וּוְילָן שְׁפָאָן נָאָר שְׁפָאָן.
פָּאַדְעָר אַלְאַן. נָעַם פְּרִיעָר אִין מָוֵיל —
דָעָרָנָאָר אִין קָעַשְׁעָנָע.
כָּאַרְיוֹר, באַשְׁמָעָק.
גַּיְיָ נִיט אָוּעָק
בַּיּוֹ טֻעַם פָּוֹן זָאָלָן
אַיז טְאַקָּע זָאָלָן.
יאָ, פָּאַדְעָר אַלְאַן
פָּוֹן דִּינָעַ טָעָג.
צָו גַּעַלְעַכְטָעָר כָּאָפָּ זִיךְ צָו,
פָּוֹן אַלְעַ פְּרִינְד — דָעָר בְּעַמְטָעָר.
מיַט גַּעַלְעַכְטָעָר טְוִיל דִּין סָוד :
גַּעַלְעַכְטָעָר — וַיְיָמִין שְׁוּעַטְעָר !
הַאָק אָוִים דֵי צִיּוֹן —
אַבְיָ דָעָרָזָן וַיְיָמַעַן דָּאָרָף.
צַעֲכַרְעַךְ דֵי פִּים —

אַבִי דָעֲרְגַיִין.
הַאֲבָבָ פִּינְגְטָן דָעַם שְׁקַלְאָפָ
אוֹן זֵין גַעֲוַיִין.

נַאֲרָ פָּאַרְזִוְצְטִיק, נַשְׁמַהְלָעַ,
אַיךְ וּוַיְלַ נַאֲרָ עַפְעָם זָאנָן.
נִיטָ שְׁטוּנְדִיקָ קָעָן מַעַן פָּאַדְעָרָן,
נִיטָ תְּמִידָ זָאלְסְטָוָ יָאנָן.

וּוְעָן ס'וּוּטָ "גַלִּיק"
זֵין בַּיִי דִיר אַ גַּסְטָ –
בַּיִּים אַיְיָן דַי לִיפָּ.
שְׁלַעַפָ אִים נִיטָ בַּיִּים אַרְכָּלָ,

פָּאַל אִים נִיטָ צַו לְאַסְטָ.
וּוְעָן ס'וּוּטָ דַי לִיבָּעָן,
אַ וּוְאַרְעַמְעָרָ נַסָּ,

שְׁלַאְפָן בַּיִּים דִיר אַיְן דַי הַאֲרָ –
צַי אַיְרָ נִיטָ בַּיִּים אַוְיעָרָ,
פְּרַעַנָּג נִיטָ צַי ס'אַיְוָ וּוְאָרָ.
מַאֲרָ נִיטָ קִיְיָן גַעֲוָאַלָּדָ,

בְּרַעַד נִיטָ אַיְיָן דַי טִירָ.
אוֹיְגָן צַו דַעַר עֶרֶד.

קִינָה, מַיְיָן קִינָה.
וּוְעַסְטָ פָּאַרְזְוָן בְּלוֹוִזָּ
וּוְאַם ס'אַיְוָ דִיר בָּאַשְׁעָרָתָ.

ב

„מולדיקער האז,
מולדיקער האז,
פאלסט ניט אויפן שכל —
פאלסטו אויפֿ דער נאזו.”

גאָר אויפֿן שכל דאָרֶפּ מעַן דאָך וועָלָן פָּאלָן.
און די נאָזו —
צּוֹ ווֹאָסּ חִיטְּנָן די נאָזו?
אָפְּשָׁר דָּאָרֶפּ גָּאָר אָ נָּאָרִישּׁ הָעֹז וְיָאִיךְ,
כְּדֵי צּוֹ קָוְמָעַן צּוֹם שָׁכֵל —
גּוֹט צְעַקְלָאָפּּן די נאָזו?

תָּמְעוּוֹאָטְטָעָרּ הָאָזוּ,
תָּמְעוּוֹאָטְטָעָרּ הָאָזוּ,
ברָעָכְסָטּ זִיךְ נִיטּ דָעַם שָׁכֵל —
ברָעָכְטּ מעַן דִּירּ די נאָזו.

ג

שריב ווינטער
מייט ביידע הענט
דינגע לידער אן ווערטער.
וינג

דיבין ארום אנטקען.
און אפשר אויז באשערט,
או א מאל ווועט א בוים אויף דיר ווארטן,
אווי ווי ער ווארט אוייפ א רעגן.

לעב ווינטער מוט ביידע הענט!
עם קעגען דינגע לידער אן ווערטער
אלעמען איבערשוינוין.

אויף טרעערן דאָרָפּ מען דאָךְ אַסִּיכָּה,
 נאָר לֵאָכָּן
 לאָכְסָטוֹ אַלְיָוּן.
 אַיִּין דַעֲרָ פְּרָיו — וּוְיִיל ס'אַיְוָן פְּרִימָאָרגָן,
 אַיִּין אַוּוָנט — וּוְיִיל עַמְּ קְוָמָט דַי נַאֲכָט.
 אויף טרעערן דַאָרְפָּסְטוֹ אַפְּגָעָבָן אַחֲשָׁבוֹן.
 (וּוְאָס וּוְיִינְסָטוֹ, וּוְאָס וּוְיִינְסָטוֹ, מַיְיָן קִינְד ?)
 נאָר דִּיְוָן לֵאָכָּן מַעְגָּן זַיְנָן הַפְּקָר,
 מַעְגָּן זַיְנָן הַפְּקָר וּוְיִי אַוְינְגָט.

האָסְטַ גּוֹטֶעֶ לְעֵרָעֶר,
וּוְעַט נָאָך אָפְשָׁר זִין פּוֹן דֵיר אַ לְיִיט.
כָּאָטָשׁ זִיכְסָטַ נִיטַ רְוִיקַ אָוִיפַ דִין בְּעַנְקַל
אוֹן לְאָכְסָט אָפְטַ מָאָל — נִיטַ צַוְ דָעַר צִיּוֹת.

מעגלאָד

האָסְטַ שְׂוִין פְּרִיעָר גּוֹוּסְטַ —
נָאָר סְ'הָאָט עֲרִישָׁט דָעַר גְּלָבוֹעַ
דִיךְ בָּאָמָת אָוִסְגּוּלְעָרְנַט
שְׂוּיִינְגַן.
דָעַר גְּלָבוֹעַ בְּיַי נָאָכָט.

אָטְעַמְעַן שְׁטוּדְרַט
הָאָסְטַ בְּיַי אַ פְּרִילְינְגְפּעַלְדַ.
בִּיְמְעֵרַ נָאָך אַ רְעַנְגַן
הָאָבָן דֵיר גּוֹוּזַן
וּוְיַעַן טְרוּיְסְלַט אָפְ דִי טְרוּרַן.
לְאָנְגַן, אוֹי לְאָנְגַן צְוִיקַ,
אַיְךְ גְּעַדְעַנְקַ שְׂוִין נִיט —
צַי דָעַר יִם,
דָעַר עֲרִשְׁטָעַר שְׁנִי,
צַי גָּאָר אַ זְוַנְפְּאָרְגְּאָנְגַן
הָאָטַ עַם פּוֹן דָעַר וּוְיִיטַנְמַ אַנְגְּעַקְוּוּלַט
וּוְעַן דַוְ הָאָסְטַ דִי עֲרִשְׁטָעַ חְלוּסְ-טְרִיטַ גַּעַשְׁטָעַלְטַ.
אָפְשָׁר וּוְעַט נָאָך זִין פּוֹן דֵיר אַ לְיִיט!

נאכן זומער
 בליעבסטו זאט.
 זאט פון פעלד און פון זיין שפע.
 איזוי פיל זון און מי געווען.
 (וואס זאל איך זיך ווינטשן?
 וואס זאל איך נאך וועלן —
 זוען מיד איז דער גוף און זאט דאס געמייט?)
 נאך אט שלאפסטו שיין דיין פארדינטן בערנ-שלאג.
 ליינסט א מידע לאבע
 אויף דער אייגענער פרענק און — שלאפסט.
 האט אבער דיין זאטקייט א נשמה —
 אן אייביך הונגעריקע גידל.
 עס שטערט א פונק א יונגער
 דיין מידקייט שלאפן שטייל.
 וויל איך דיר ווינטשן:
 ביים סופ פון סעוזאנגען,
 זוען שווער איז דער גוף
 נאך זים דאס געמייט,
 ווי זאט זאלסט ניט שלאפן נאך זוניקע טאג,
 זאל דיך הונגעריק ריינץ און וועקן — א ליאד!

יולי 1958

-1s · 3
2s 1s

איינער דעם אנדערן

מיר האבן זיך היינט
איינער דעם אנדערן
אויסגעמאטען –
די זון און איך.
מיר ארכעטן בידע
אין ווינגעארטן.
פэр נאכט איזו די זון
אוועקנעפאָלן היינטערן באָרג,
רויט פון אַנשטרענג –
און איך, אַ פֿאָרפלאָםטע,
בִּין פֿאָרבליבּן אלְיאָן.

יא, מיר האבן זיך היינט
אַ בִּיסֶּל צעהיזט –
די זון
און איך.

קואָלֶן

מייט דעם געפערלעכַן מוט
פֿוֹן אַ שִׁיפּוֹר
רייצֵן זיךְ מִינְגַּע גַּלְדְּעָר
מייט דער זוֹן :
„מִיר רִין זִיךְ נִית פֿוֹן דָּאָנָּה,
וּוַיְיַלְמִיר פַּאֲרָמָּאָגָן
קוֹואָלֶן שְׂוִוִּים
פֿוֹן דִּיר נִית דָּעַרְשְׁפִּירְטָעַ.
אוֹנְדוֹ טּוֹעַן גַּעַרְוָן
קוֹואָלֶן שְׂוִוִּים
נַאֲךְ נִית אַנְגָּעָרִירְטָעַ.“.

מִינְגַּע בְּרוֹינְגַּע הָעָנְגַּט אָוֹן פִּים
זְעַנְעַן בְּרָאָו אָוֹן שִׁיפּוֹר,
אוֹן זַיְדָעָן פֿוֹן הַיְּזָ.

★

איך בין דורךגעזונט
און אויסגעזונט
און אָפְגַעַזּוֹנֶט.
פראל מיך אוית,
וועט פון מיין אינעוויניק
אַרְוִוִישִׁין
דעך הייסער זוֹן-קָעָרָן.
איך שלינג איבין אָזּוֹי פִיל זוֹן.
איך לאך און גלי צוריק דער זוֹן
זודיקע סיגנְטָלָן.
אלע מײַנע ווינקלען אין דעם ליכט,
נאך כ'האָב ניט מורה.
אן אַנְגַעַזּוֹנֶט
איו מיר אלען אַיִינֶס
צי איך שטראל,
צי איך ווער באַשְׁטְרָאַלְט !

טְרוֹיכָן

א

אין א הײַסֶן בִּינְטוֹג
בעת א הײַסֶן שְׁמוּעֵם,
הַאֲבָן טְרוֹיכָן
מֵיר וַיְיָעֶר טְרוֹים פַּאֲרָטְרוֹיט —
זַיְיָ וַיְלַיְּן מַעַן זָאַל זַיְיָ קְלִיבָּן,
אַ פְּשׁוֹטוּעַ טְרוֹיכָן-פַּאֲרָלָאנְגָּן,
פָּוֹן פְּשׁוֹטוּעַ פִּינְגָּעַ טְרוֹיכָן.
זַיְיָ וַיְלַיְּן מַעַן זָאַל זַיְיָ וַיְלַיְּן.
אוֹן נִיטָּזֶה זַיְיָ זָאַל פַּאֲרָשְׁעַמְטָע
אוֹיפָּן וַיְיַנְשַׁטָּאָק הַעֲנָגָן בְּלִיבָּן.

הַיְּסָע טָעַג, עַם וַוְעַרט אַלְיַן שְׁפָעַטָּע
אוֹן אַ טְרוֹיכָן-טְרוֹיָעַר
שְׁטוֹמַט אֲרוֹים פָּוֹן אַלְעַ שְׁוֹרוֹת.
טְרוֹיָסֶט דֵי זָוָן דָּאָס טְרוֹיָבָּנְפָּאָלָק.
(זַיְיָ הַאֲטָט שְׁוַיְן אָזְוִינָם גַּעַזְעָן!)
וַוְינְקַט צַו זַיְיָ מִיטָּהַיְסָע וַוְינְקַעַן.
רַיְיטְלָעַן, רַיְיטְלָעַן זַיְד דֵי שְׁוֹאָצְרָצָע טְרוֹיכָן,
אוֹן דֵי וַיְיָסֶע וַוְעַרְן בְּלִיְכָעָר, בְּלִיְכָעָר.
דוֹרָכָן גַּעַפְלָפָן דֵי טְרוֹיכָן-טְרָעָרָן
לַיְיכָטָן טְרוֹיכָן-אוֹיגָן מִיט אַשְׁטִילַן בְּרָעָן.

ב

אויב

פָוּן קְלִיְבָן שְׁטוֹמָע, זְוַנֵּיקָע טְרוֹיְבָן
 וּוְעֶרֶת מַעַן שְׁטוֹמָע אָוָן פָּאַרְזּוֹנָט,
 זְאַלְסְטָוּ נִיטָהִיבָן דִּינָן בְּרַעֲם
 אָז דַו זַעַמְתָה:
 אַיךְ בֵּין זְוַנֵּיקָע פָּאַרְשְׁטוּמָט.

אויב

פָוּן קְלִיְבָן קְלָאָרָע, זְוַנֵּיקָע טְרוֹיְבָן
 גַּלְוֶסְטָן זַיְךְ וּוּעֶרֶתְעָרָפָן לְיוֹטְעָרָן לְיוֹטְעָר,
 זְאַלְסְטָוּ מִיךְ טְרוֹיְסָטָן אָז אַיךְ וּוַיַּן.
 אַיךְ חָלוּמָן פָוּן אַ לִיד,
 נַאֲרָן וַיַּן שָׁאָטָן הָאָטָן אַ הְוַיְקָעָר.

אויב

פָוּן קְלִיְבָן זִיסָע, זְוַנֵּיקָע טְרוֹיְבָן
 גִּימְטָזַיְךְ אַיְן דַי אַדְעָרָן אַ פְּרַיְיד,
 זְאַלְסְטָוּ מִיךְ לְאָזָן לְאָכָן.
 אַזְוִי וּוְיַי מַעַן לְאָזָט
 אַ רְעָגָן וּוְעַוְעַרְעָגָן,
 אַ שְׁנִי
 וּוְעַרְעָגָן.

ערשטע איצט,
ווען איד ליג איז שטאַטן,
קיל מיט שאַטָּן אַינְגַּעַדְעַטָּן,
דעַרְוֹעָנֶט זיך מײַן אָוִיג
אוֹן דַּעֲרָוּעָנֶט זיך מײַן גּוֹמָעָן,
געַמְעָן זונָעָן פָּזָן אַ וּאָרָה,
אַלְעָ זונָעָן פָּזָן דָּעָרָ וּאָרָה,
אוֹן מיט קִילָּעָ שְׁבַת־הָעֵנָט
זַיִּ פָּאָרְשָׁפָּאָרָן אַיְּן אַ טְּרָאָפָּן.
אַלְעָ זונָעָן אַיְּן אַיְּן טְּרָאָפָּן.

אוֹי, וּוּ הַיִּם,
אוֹי, וּוּ רְוִוְתָּ.

טָנוֹנָק אַיד אַיְּן דָּעַם טִיפָּן טְּרָאָפָּן אַיְּן מִינְזָהָן פְּעַדְעָר –
אוֹן זַי גְּלִיטָּט.
פְּלִיסְטָן אַ זְוַנְלִידָּה, פְּלִיסְטָן מִיטָּהָעָפָּן,
נָאָר עַם בְּרִיטָּה, עַם בְּרִיטָּה, עַם בְּרִיטָּה.
וועַן סְ'אָיוָן אַ לִידָּ מִיטָּ זָוָן גּוֹשְׁרִיכָּן
מיינָנָט עַם נָאָךְ נִימָּט, אָז סְ'אָיוָן גּוֹטָן.
אַכְבָּעָר אַיְּנָס אַיְּזָ זַיְכָּעָר, זַיְכָּעָר :

ס'וועט די זון אַרְיֵין אִין בָּלֹט.
שטיינט אַ פָּאָרָע פֿוֹן די שׂוֹרוֹת,
און ביי זוי דער אַטְיעַם — הַיּוֹם.
ווער עַמְּ לִיְגַּט זוי צו צוֹם האַרְצָן
וועט דערפִּילְן זון מִיט שׂוֹוִיִּים.
טונק אַיך אִין דַּעַם רְוִיטַן טְרָאָפָּן
אִין מִין פָּעַדְעָר
און אַיך ווֹיל —
ברענֶעָן זָלָן אַיך די פִּינְגְּנֶר
אַלְעָ זָנוּן פֿוֹן מִין ווֹאָך.

אוּ, די פּוֹלָע זָנוּן-וֹאָך.

אין אַנְהִיב

אין אַנְהִיב
אייז געווין די זון.
ס'איו דער עמק –
אַ חַזְגָּרִיבָעָלָע
דער זונס.
אַלְעַ מִילְגָּרוֹיְמָעָן
זַיְנְעָן אִירָעַ בְּרִיסְטַּת.
אוֹן אַלְעַ טְרוּבָן –
אִירָעַ שְׁפִיעַן-פִּינְגָּעָר.
די נְעָגֵל פֿוֹן אִירָעַ פִּים –
דָּעַרְנָעֶר אַין פָּעלָד.
די בִּינְדָּלָעַ פֿוֹן אִידַּ אַוְפְּגָעַהוַּיְבָעָנָעַר פּוִיסְט –
דער גְּלְבוֹעַ.

אוֹן די זון
צַעְפְּלַעֲכַט אִירָעַ צַעַפַּ,
אוֹן די שְׁוֹאָרָצָעַ הַאָרַגְבָּן זַיְךְ
אַ שְׁפָרִיְּטַ אָוִים אַוְפַּן קִישְׂן –
ווערט נַאֲכַט.
נַאֲרַ מִיר ווַיְסַן :
אִירַ רַאֲזֻעוּרַ אַוְיַעַר,
וּוֹאָסַ רַוְקַט זַיְךְ אַרְוֹוִים
פֿוֹן אַונְטָעָרַן צַודָּעַק –
דַּאֲסַ אַיז דָּעַר בָּאֲגַנְגָּעָן,
דָּעַר אַנְהִיב
וּוַיְדַעַר.

בְּאַרְבָּעָה עֶשֶׂר

א. געדאנקען-זשאבעם

1 א גראיסער הונגער
קען זיך קוויקן
מייט א האלבן ביסן.
אן אלטער שיפור —
מייט א ליאדיקער פלאש.
און איך,
אייך וואלט זיך היינט באונגנט
מייט איין ווינקל אויגן.

נאר די בענקשאפט
קען פארליידן
אוז בלויין הימל.

2 וויפל קולות האט די נאכט
אין איר שטילסטער שעה –
וויפל קולות?

וויפל ווילן האט דיין מוט,
ווען דו אין-זיך קוילעט?
– קולותם.
עם עקט די נאכט.
פון דיין אפגעשפארטן אויבס
די משונעתן
טרײַיכ אָרוֹים!

3 איך צויזיפל —

נאר וויניקער פון א רעגן,
וואס לאזט זיך מיצוההיך אראפ
און צויזיפלט
גארנט
ניט.

איך ציטער —

נאר לייכטער פון א וואלכנ
וואס יאנט זיך הפקידיך אועעך
און ציטערט
גארנט
ניט.

נאר לאכן, נאר איך זיך ארייבער,
און פרייען, פריי איך זיך גלייך אוים !

4 געדאנקען-זשאבעם אין דער פינצטער

שפֿרִינְגָּעַן

גֶּלְיִיךְ אֵין פְּנִים אֲרִיךְ.

מַנִּיד אֵיךְ טַקְעַ אֹוִים בֵּין נַאֲכָת
פְּיִכְתָּעַן גַּלְיְתְּשִׁיקָּעַ נְשֻׁמָּה-זְוִינְגָּלְעַן.

אָבָּעָר בֵּין טָאגּ

דָּעֵרְפְּרִי אֵיךְ זִיךְ

מִיט אָזָּעָז וְשָׁאַבְעָלָעַ.

כְּבֵין זַיְמָקָנָא אִיר חַוְצָפָה,

אִיר גַּרְינְגָּעַ פְּלִינְקִיְּטַ.

די גְּרוּוֹסָע אָוִיגָּן,

די קִילָּע פִּיסְלָעָה,

גַּעֲפָעָלָן מִיר גַּאֲרַגְּגָרָה.

ב. מיר זוארטן

1. ניט צו דערטאטפֿן מיט דער צונגען
ניט מיט די פינגער פֿאַרוֹזָעָן
אָזָאָסְטּוּן.

**ניט צו פארשטעלן מיטן העמד
ניט מיטן אטעם צו שטילן
אווא פריד.**

2 ס'חאָבן אויפגעטויערט אַרום מיר
יענע ווערטער.
זוי הָאָבן אַנְגַּעַשְׁפִּיזֶט אֵין מיר.
ס'חאָבן פֿאַרְדוֹאַלְקֶנט אַיבָּעָר מיר
אויסגעפֿרוֹוּטָע צַיְיכָנֶט.
זוי הָאָבן גַּעֲפִינְצְּטָעָרט אֵין מיר.
ס'הָאָט דָּעָר יוֹהָה פֿאַרְזָאמֶט.
ס'הָאָט די נְחָמָה פֿאַרְבְּלָאַנְדְּזָעָט.

3 ווינט ניט אועעך,
וואלкан ניט אוים,
בליעב דא מיט מיר.

ווינט – דערנע האר,
וואלкан – דערן שוים,
קלאפען אין טיר.

ווער ניט אועעך,
וינקל ניט אוים.
מיר –
ווארטן אויפֿ דיר.
מיר ווארטן אויפֿ דיר.

4 איך שטוי פאר דיר
אט גראן, אט זילבעוּ,
וואו און איילכערטבוּום
פארן מערב-זווינט.

איך קוק צו דיר
פונ צוישן בלעטער
מייט נאך-מער-אויגן
וואו דער בוים.

נאר ציעו קען איך ניט
אווי ווי ער די ארעטט,
און ביינן מעג איך ניט
אווי ווי ער דעם קאָפַ.

ג. דווייטער זיין

1 צו הויך, צו גרוים,
צו שועער די נאכט —
צו, צו.

איך דו, איך דו,
און ווידעער צו —
דו, דו.

לו שטיל, לו זיט,
לו רו, לו צו —
לו, לו.

ז וויל, פארויל און טוליע מיד אין
אין פינצטערניש וויבער.

פויין

וואל בּי אונדו אָרויטער אַטעם,

פויין, פויין וואל דער רוייטער וויאן!

שמיכל, פארשמייכל און צי מיד אַרינוּ
אין טיפעניש הוילער.

שטייגן

וואל בּי אונדו אָיסער דופק,

שטייגן, שטייגן וואל דער זיסער וויאן!

3 ס'טרעפן זיך
אויגן מיט אויגן.
מיינע — מיט דיינע.
וועגן דעם ענין — אויגן:
אייזן מאל
זאגן דעם אמת
און זאל מען מיר מער ניט גלייבן!

4 שפֿאָר זיך בעסער אָן אַין מִיר,
לְאֹז דַי ווערטער אָפֶ.
ס'וועלַן ווערטער צוישן אונדז
פָוּן זינען גלייך אַראָפֶ.

שפֿאָר זיך בעסער אָן אַין מִיר,
האלט דָאָם לאָכָן אַיְין.
פָוּן אַ לאָכָן ווי בַּי אונדז
ווערט פָוּן טרויבָן ווַיַּן.

שפֿאָר זיך גענטער אָן אַין מִיר,
מאָך דַי אוינֵן צָו.
ס'אוֹן סִינְיוֹן
מייט אַ לִיכְטִיקְיִיט
פָאַרְזִוְיגְּלַט אונדזער רֹו.

דעתםבער 1959

16.680K

כָּאֵפֶּن דַּעַם לְאַכְנְדִּיקָּן קְרוֹג
פָּוֹן שְׁעַהָּעַן זְוִינִיךְ-יְוָנָגָעַ,
סְטְרָוָנָעַ אֲוִים דִּין הַאַלְדוֹן
אַרְוִוִּיפָּ, צְוָרִיךְ,
לִיְּגָ דְּרִיסְטָט דִּי לִיְּפָן
צָו דַּעַם קִילָּן חֻמָּר צָו,
אוֹן גִּים —
אוֹן גִּים אַיְן זִיר אַרְבִּינוֹן
פּוֹלָע טָגָגָ,
לְאַנָּגָע מִינּוֹתָן,
עַד בְּלִי דִּין.

א שפאנצ'יר

אונטער דער פֿאַכּוּעַ
פֿאַרְדוֹקֶט
אַ לִיכְטִיקָן אַרוֹסְרוֹפַט.
אין זְפָרָן —
אַ הַיּוֹם שׂוּזִינְגַן.
אוֹן זִיךְ גַּעֲלָזּוֹת גֵּינְן, גֵּינְן.

וְאַל דַּעַר רַעֲנָן אַלְיַיְן
מִינְן צֻשְׁוַיְבָּרֶט בְּלוֹט
פֿאַרְקָעָמָעַן.
וְאַל דַּעַר רַעֲנָן אַלְיַיְן
זִיךְ אַ קְנִיטְשַׁ טָאָן
אַיבָּעָר מִינְעָן בְּרַעְמָעַן.

ס'זועט דער רַעֲנָן מִיךְ טְרִיבִיסְטָן:
דוֹ זְאַלְסָט זִיךְ נִיט שְׁעַמְעַן.
דוֹ זְאַלְסָט זִיךְ נִיט קְלָעַמְעַן.
אוֹן אֹוִיפְ וּוּעַמְעַן, אֹוִיפְ וּוּעַמְעַן ? !

וְאַל דַּעַר רַעֲנָן מִיךְ טְרִיבִיסְטָן
אוֹן קוֹשֵׁן דֵי בְּרַעְמָעַן.

יונגנטליך

גוט ווואס דא איזו דא א בארג.
ס'אייז גוט איזוי.
ווען ער זאל ניט זיין,
וואלט איך איזוי געווואלט אוז בארג.
כ'וואלט געזאנט:
איך וויל איזוי א בארג...
א גריינעם
א ברויינעם
א שטיינעם
א בלומעם
ב ארג.

גוט ווואס איך בין ניט קיין בארג.
איך וואלט א שלעכטער געוווען.
די מאמע טאל ניט געפאלנט.
מייט מענטשן ניט גערעדט.
און א מאל, אפילו אפגעלאזט דעם הייל א מינוט,
זיך אליאין א קראץ צו טאן!

כאטש כ'וואל דאך מזון זיין א בארג – א מאל.
א בארג פאר זיך –
מייט „באָרגן“ גלייך.
און זיצן שטיל
און זיצן שטאלץ
און וויסן אַלץ.

נַאֲרָ כְּאִילָ זִיךְ נִיטָ.

דָעָרָוְנִילְ

אֵיזֶ גּוֹטֶ צֹ קְלֻעַתְעָרָן אַוִיפֶ פְּרַעַמְדָעֶ בְּעָרָגֶ.

גּוֹטֶ אַרְוִיפֶ אָוָן גּוֹטֶ אַרְאָפֶ.

בְּרִיְיתֶ דָעָרָ הִימָלֶ,

טִיףֶ דָעָרָ טָאָלֶ.

וַיְ אֵיזֶ גָאָקֶ וְוִיטֶ, מִינֶן בְּאַרְגָן-צִיטֶ

דעָרְ יוֹרָה

שַׁמְאַלְעַ פְּלוִיזֶעַס

הַאֲטַ דַּעַרְ יוֹרָה.

אוֹן דָּאַזְ

שְׁמִיכְלָעַן אִים אַלְעַ נָאָר.

דיַ מַעַנְעַר קַלְאָפָן אִים פְּרִינְדְּלָעַר

אוֹיפָ וַיְיַזְן דִּינְעַם רַוְקָן.

קִינְדָּעַר לַוְיָפָן —

וּוַילְן אַגְּרִירַן זַיְן גַּרְוֵי הַעֲמָדָה.

עַר גִּיט אַיִּין בַּלְּיק

מִיטַּ זַיְנָעַ פִּיכְכָּתָעַ אוֹיגָן

אוֹן גִּיטַּ וּוַיְטָעַר.

סְ'אַרְאַ שַׁמְאַלְעַ פְּלוִיזֶעַס סְ'הַאֲטַ דַּעַרְ יוֹרָה !

מאמע,
איך קען ניט אינשלאָפָן.
נעם דעך מיך גוט איזין
מייטן וווארט „הײַם“. .
איך קען, מאמע, ניט אינשלאָפָן.

טאגטער,
מייט פאָסיקער ערננטקיעיט
האָסטו פאָר מִינְגָּע קִינְדֶּרֶישׁ שְׂטוּמְפִיקָּע פִּינְגָּעָר
אנַטְדָּעָקָט ווי אָזְזִי
די שִׁיךְ-בָּעֵנְדָּלָעָר פָּאָרְבִּינְדָּן.
ניט צו דערקענען אַיצְטָעָה מִינְגָּע פִּים
איך יאנג זיך נאָך זוי אַגְּנָצְנָן טָאגָן.

טאגטענְיוֹ-מאמענְיוֹ —
דעם זומער
האָבָן אַיְן די היִצְן
אלע מִינְגָּע זִיכְעָרְקִיְּתָן גַּעֲצִיטָעָרט.
וועמָעָן האָב איך גַּזְאָלָט דָּעָרְצִיְּלָן
אויב ניט אַיְן?
אלעמען ווֹאָלָט איך דָּעָרְצִיְּלָט —
נָאָר ניט אַיְן.

דוקאָ

דוקאָ ווען איך רײַיט

אויף אונדזערע אילְבָּרְטְּבִּיְמָעָר,
פֵּיל אֵיך פָּעֵסֶת אָונְגְּטָעָר דֵּי פִּים
דָּאָם פָּעָלָד.

טויזונט אויגַן חָטָט אַ בּוֹם
ווען מען קומְטָאַיִם קְלִיבָּן.
(די שׂוּעָרָעַ ווּיעָם אַרְאָפַּ).

דוקאָ ווען עַם לְיִכְתְּנָן מִיד
אלָעַ טּוֹיזָונַט אוּיגַן,
וּוִים אֵיך

אָז עַם פָּעָלָן אַלְעָן
צַוְּ דֵּי טּוֹיזָונַט —
צַוְּוִיָּה.

דִּינָע אַוַּעֲרָן

חָסֵט
קָאַלְטָע אַוַּעֲרָן.

אוֹפֶּמְיַנְעָהָר
שְׁפָאָר אָן אַוַּעֲרָן צָו.
וּוְעַט עַר זִיךְ דָּעָרְוּוֹאַרְעָמָעָן.
דָּאָרָת לְוַעֲרָן
זָנוּעָן
אוֹפֶּמְיַנְעָהָר.

צָו מִין מַוִּיל
לַיְגָן אָן אַוַּעֲרָן צָו.
וּוְעַט עַר זִיךְ דָּעָרְוּוֹאַרְעָמָעָן.
לְאָזֶן דְּוַעֲרָן, דְּוַעֲרָן.
אַלְעָן זָנוּעָן
זָאלָן שְׁטוּמָעָן.

אַרְיִינְגָּבְּלִימֶלֶט הַאֲטֵזֶר וְאֵת שְׁמִיכֶל
אֵת פְּנִים אֵין זְפָרֹן,
אוֹן עַם וּוְיל נִיט וּוּלְקָן.

לוֹיכֶט אֵת וּוַיְסָקִיֶּט
נִיט גַּעֲפָרָעָגֶט בְּיִים שְׁכָל.
גַּאֲר סְ'אִיז דָּאָם פְּנִים גַּאֲר אֵת שְׁמִיכֶל עַנְדִּיקָעֶר דָּאָרֶן
אוֹן זְיַין שְׁטָאָךְ,
זְיַין שְׁטָאָךְ טָוָט אוֹיךְ בְּיִים וּוּלְקָן —
שְׁטָעָבָן.

ימ מיך ארום

ימ מיך ארום
כוואלייע מיך דורך –
און דערנאה,
כאטש דו זאמדסט מיך אוועק,
בליעיבט מײַן אויער אָמושל
וואו עס דונגערט זפֿרּוֹן,
וואו עפֿ פֿערְלְטֿ דִּינְיֿ קָוּל.

איך בין א גרויסער אנטאגנונגער

איך בין א גרויסער אנטאגנונגער.

און איך האב שיודע לרעך ליב

דעם שארפּן, גרינעם טעם

פֿון יעדן אנהייב.

כ' האב געלערנט —

און איך האב פֿאָרגענסן

דאטעם, לערער, גראמען.

נאָר ניט פֿאָרגענסן וועל איך

די שטראָלעניש

בִּינִים עַרְשְׁתָּן טָאג פֿון נִיעָם שְׁוֹלִיאָר!

א, תָּמִיד אֵין אַ רִיְגָעָם פְּרִישָׁן הַעֲפָט!

א, תָּמִיד מִיט אַ גָּעֵל פְּרִישָׁ-פֿאָרטְשְׁנִיכְטָן בְּלִיעָר —

פֿאָרטְשְׁיֻכְּנָעָן דָּעַם עַרְשְׁתָּן פְּאָקָט

פֿון אַ נִיעָם וּוִיפְּן!

ווער דָּרָפּ דָּעַן מַעַר.

דָּעַר עַרְשְׁטָעָר בְּלִיעָן פֿון פֿאָרטְשְׁטִיין

איו דָּעַר הַעלְמְטָעָר,

די עַרְשְׁטָעָר בּוֹטָע פֿאָרְשִׁיפְּוָרט,

דָּעַר עַרְשְׁטָעָר בְּלִיק — —

און מִיר איו אֶזְוִי גַּעֲפָעָלָן

מְעַן עַרְשְׁטָט לִיד,

אויך זִינְגָעָם וּוִידָּעָר —

המיד צום ערשותן מאל!
אייך בין א גרויסער אַנפֿאָנגֶעֶר.

קומ — !

לאmir געפֿינען א ניעם וועג אהויים,
לאmir אינשׁלַּינגען א פרישן פֿאָקט,
לאmir אַנְהִיְיבֵּן שִׁין שְׂרִיבֵּן
אין א שְׁפִיגָּלְ-רִוִינָעַם הֻעְפַּט!

וַיְהִי בָּיִת טוֹב

“אָבִיס — פַּרְפָּלֶן”
ד. הַאֲפֵשְׁטִיִּין

ס'טענהן גלויבערם
(אויך פָּרְלִיבְּטָע) :
“אֵיך קָעֵן נִיט אַנְדָּעַרְשׂ...”
אוון מען מעג זוי גלויבן !

כ'בֵין זַיְךְ מְדוֹה
אֵין אָזְנוֹ אַיְבָּקָין אַפְּעַטְיוֹת !
ס'חָאָט מִינְן צָאָן
גַּעֲלָאָט זַיְן צִיכְּן
אֵין פַּילְ, פַּילְ טָעָגְ,
אֵין פַּילְ, פַּילְ עַפְּלָן !
וַיְהִי בָּיִת טוֹב :
עַר הָאָט גַּעֲזָעָן —
עַר קָעֵן נִיט אַנְדָּעַרְשׂ !

אָבִים דָּעָר זָוָן, דָּעָם בָּאָרְגָּג, צַי זַיְהָ,
אָבִים מִינְן הַיּוֹם, מִינְן לְיִהְ, צַי דִּירָ,
אויך בֵּין פָּאָרְגְּלִיבְּט, פָּאָרְלִיבְּט — אוון פָּאָרְפָּלֶן !

אַפְּיָלוֹ

אַפְּיָלוֹ אַ וּאַלְקָנוֹ
הַאֲטָנִית נִיטָאָזְוִי פִּילָּ
דָּאָרְשָׁטִיקָעַ מִילְעָרָ
וּוִי אֵיךְ.

אַפְּיָלוֹ אַ וּאַלְקָנוֹ
הַאֲטָנִית אָזְעָלְכָעַ
פִּיכְבְּטָעַ וּוִיעָם
וּוִי אֵיךְ.

אַפְּיָלוֹ אַ רְעָנֶן
צַעְקָלָאָפְטָ נִיטָמִין חַלּוֹם
אָזְוִי אֵין דָעָרָ נָאָכָת
וּוִי דָגָן.
אַפְּיָלוֹ אַ רְעָנֶן.

יא, אֵיךְ בֵּין וּוְאָךְ.

וועי אַ מִילְגָּרוֹם

איך בין פול —
ニיט מיט מצוות:
וועי אַ מִילְגָּרוֹם —
מיט אַפְּעַטְיָיטָן.
און אַט-אַט-אַט פְּלָאַצְט
פָּנָ אָונְטָעָר מִין הַוִּית
אַ רְוִית גַּעֲלַעַכְתָּעָר
אַרְזָיס.

אַ בֵּין
קָעָן פָּוָן וְשׁוֹמְעָן אַרְאָפָּ
אוֹים קִינָאָה:
אַלְעָ קֻעְמָעַרְלָעָךְ בֵּי מִיר אַיִן הַאָרֶצְן
וַיְיַנְעַן אַנְגָּנָאָסָן
מִיט זָאָפָט, מִיט לִיכְטָ
גַּעֲדִיכְט, גַּעֲדִיכְט.
פְּרַיְידָן
שִׂיכְט אַוּפָ שִׂיכְט.
און אַיךְ מַעַסְט זַי נִיט מִיט מַאָסָן,
און אַיךְ פְּרָעָן נִיט קִיּוֹן פַּאֲרוֹוָאָסָן.
גַּאַלְעָ פְּרַיְידָן
דִּיןְ גַּעֲזִיכְט,
שִׂיכְט אַוּפָ שִׂיכְט.

טאמער בלייב איך איזו
גאך איזן מינוט,
פראלט אויף א פענצעטער
איין מײַן בלוט —
„גוט-מאָרגן“
וואָעל איך שרײַען.
איין איבעריקער טראָפּן זונגעָליק —
און די מילגרוימען האָלטּן אויך ניט אוים.
סָאָרָאָך רְוִיטָע צְיִינָעָד!
סָאָרָאָך רְוִיטָע אָמְגָנָלִיק!

**תתרי"ג זיסע עכירות,
תתרי"ג זאפטיקע פרידן
קליעיב איך מיט די פירוט.
קליעיב איך –
פער אונדזנו ביידן.**

ב'ית־אלפא,
סאטטעմבער 1960

אֵינָהּ אֶלְט

לִזְדַּעַר צוֹ מִין גַּעֲבָרְתַּסְטָאָג
די זוּן אָוּן אַיךְ

19 אַיְנָעָר דָּעַם אַנְדָּעָרָן

20 קוֹאַלְן

21 אַיךְ בֵּין דָּוְרְכְּגַּעַוּנוֹת

22 טְרוּבָן

24 שְׁבַת

26 אַיְן אַנְהָיָב

בְּאַרְבָּע עִינְיוֹנִים

29 א. גַּנְדָּצָנְקָעָן־זְשָׁאָבָעָס

33 ב. מִיר חַאֲרָטָן

37 ג. רְוִיטָעָר חַיָּין

אַפְּעַטִּיטִין

43 כָּאָפָּ אָן דָּעַם לְאַכְנָדִיקָן קְרוֹג

44 אַ שְׁפָאַצְיָיד

45 יְוָגָנְטָלִיד

47 דָּעַר יְוָה

48 *

49 דָּוָקָא

50 דְּבִינְעָ אַוְיעָרָן

51 אַרְיִינְגָּעָבְּלִימָלֶט הָאָט וַיְיךָ וַיְיַי אַ שְׁמִיכָל

52 יְמַמְּךָ אַרְוָם

53 אַיךְ בֵּין אַ גְּרוּסָעָר אַנְפָאַנְגָּעָר

55 וַיְרָא כִּי טָוָב

56 אַפְּלָו

57 וַיְיַי אַ מִילְגָּרוּוּם

1920-1921
1921-1922
1922-1923
1923-1924
1924-1925
1925-1926
1926-1927
1927-1928
1928-1929
1929-1930
1930-1931
1931-1932
1932-1933
1933-1934
1934-1935
1935-1936
1936-1937
1937-1938
1938-1939
1939-1940
1940-1941
1941-1942
1942-1943
1943-1944
1944-1945
1945-1946
1946-1947
1947-1948
1948-1949
1949-1950
1950-1951
1951-1952
1952-1953
1953-1954
1954-1955
1955-1956
1956-1957
1957-1958
1958-1959
1959-1960
1960-1961
1961-1962
1962-1963
1963-1964
1964-1965
1965-1966
1966-1967
1967-1968
1968-1969
1969-1970
1970-1971
1971-1972
1972-1973
1973-1974
1974-1975
1975-1976
1976-1977
1977-1978
1978-1979
1979-1980
1980-1981
1981-1982
1982-1983
1983-1984
1984-1985
1985-1986
1986-1987
1987-1988
1988-1989
1989-1990
1990-1991
1991-1992
1992-1993
1993-1994
1994-1995
1995-1996
1996-1997
1997-1998
1998-1999
1999-2000
2000-2001
2001-2002
2002-2003
2003-2004
2004-2005
2005-2006
2006-2007
2007-2008
2008-2009
2009-2010
2010-2011
2011-2012
2012-2013
2013-2014
2014-2015
2015-2016
2016-2017
2017-2018
2018-2019
2019-2020
2020-2021
2021-2022
2022-2023
2023-2024
2024-2025
2025-2026
2026-2027
2027-2028
2028-2029
2029-2030
2030-2031
2031-2032
2032-2033
2033-2034
2034-2035
2035-2036
2036-2037
2037-2038
2038-2039
2039-2040
2040-2041
2041-2042
2042-2043
2043-2044
2044-2045
2045-2046
2046-2047
2047-2048
2048-2049
2049-2050
2050-2051
2051-2052
2052-2053
2053-2054
2054-2055
2055-2056
2056-2057
2057-2058
2058-2059
2059-2060
2060-2061
2061-2062
2062-2063
2063-2064
2064-2065
2065-2066
2066-2067
2067-2068
2068-2069
2069-2070
2070-2071
2071-2072
2072-2073
2073-2074
2074-2075
2075-2076
2076-2077
2077-2078
2078-2079
2079-2080
2080-2081
2081-2082
2082-2083
2083-2084
2084-2085
2085-2086
2086-2087
2087-2088
2088-2089
2089-2090
2090-2091
2091-2092
2092-2093
2093-2094
2094-2095
2095-2096
2096-2097
2097-2098
2098-2099
2099-20100

